

Simfonik təfəkkürlü bəstəkar...

Cövdət Hacıyevin doğum günüdür

Dahiləri zaman, dövr özü yetişdirir, özü seçir. Musiqi mədəniyyətimiz tarixində şərəfli yer tutmuş böyük şəxsiyyətlərdən biri də Cövdət Hacıyevdir. Cövdət Hacıyevin ötən əsrin 30-cu illərində, Azərbaycan musiqisinin yeni yüksək zirvələr fəth etdiyi bir dövrdə musiqiyə gəlişi bir çox məqamlarda unudulmaz amillərlə yadda qaldı - Cövdət Hacıyev imzası Azərbaycan musiqisində xüsusi bir yer qazandı...

Bu gün SSRİ Dövlət mükafatları laureatı, Xalq artisti, professor, bəstəkar Cövdət Hacıyevin anadan olmasından 108 il ötür. Cövdət Hacıyev 1917-ci il iyunun 18-də Şəkidə anadan olub.

Cövdət Hacıyev XX əsrdə Azərbaycanda təməli Üzeyir bəy tərəfindən qoyulan möhtəşəm musiqi sarağını inşa edənlərdən, ucaldanlardan biri idi. O, yeni formada intibah dövrünə qədəm qıyan Azərbaycan musiqisinin təşəkkülündə öz sözünü demiş, öz təkrarolunmaz üslubunu yaratmışdı. İlk növbədə isə Cövdət Hacıyev bütün ömrü boyu ali, yüksək ideallara sədaqətlə xidmət edib, vətəndaşlıq qayəsini hər şeydən üstün tutan və buna görə də bizlərə daim örnək olan əsl ziyalılıq mücəssəməsi idi.

Cövdət Hacıyevin iki dahi müəllimi olub - Üzeyir Hacıbəyov və

Dmitri Şostakoviç. Bu dahilərin hər birindən C.Hacıyev ən qiymətli ənənələri əxz edib, bəstəkarlığın müxtəlif sirlərinə yiyələnib. Xalq musiqisinə böyük sevgi və ehtiram, onun qanunauyğunluqlarına tam yiyələnmək istəyini onda məhz Ü.Hacıbəyov formalaşdırmışdı. Bəstəkarın özünün dediyi kimi xalq ruhunu kamil, klassik formalarda canlandıran Üzeyir musiqisi onun üçün həmişə nümunə olmuşdu. 1937-ci ildə dahi Bülbülün rəhbərliyi altında elmi-tədqiqat musiqi kabinetində fəaliyyət göstərməyə başlayan C.Hacıyev tələbə dostları-Qara Qarayev, Zakir Bağirov və başqaları ilə birgə Azərbaycanın rayonlarına folklor ekspedisiyalarına getdi. Bu səfərlər onun qarşısında milli musiqinin də-

rin, açılmamış qatlarını açır. 1938-ci ildə Qara Qarayevlə birgə Moskva-yə, dünyanın mötəbər və ən nüfuzlu musiqi mərkəzlərindən birinə oxumağa yollanan Cövdət Hacıyev təmamilə Qərb, Avropa mühitinə düşməsinə baxmayaraq aldığı savadı, biliyi, yiyələndiyi texnikanı milliliyin, xəlqiliyin təcəssümünə yönəltdi. Müasir musiqi dili bəstəkar üçün məhz milli ruhun, milli xüsusiyyətlərin açılması üçün bir vasitəyə çevrilir. Şostakoviçin sinfindən C.Hacıyevin şəxsiyyət kimi formalaşması başa çatır. Şostakoviç məktəbinin təsiri Hacıyevin bütün yaradıcılığında - istər monumental simfonik konsepsiyalarda, istərsə də kamera - instrumental əsərlərdə özünü büruzə verir. C.Hacıyevin yazdığı kimi "hamımız üçün nümunə, zirvə təkcə Şostakoviçin partituraları deyildi. Onun özü ilə

ünsiyyətin əhəmiyyəti daha güclü və təsirli idi - bu ünsiyyətdən yaradıcılıq alovu ilə yanırdıq, olduğumuzdan da yaxşı görünməyə, bacardığımızdan da çox etməyə can atırdıq". Öz növbəsində D.Şostakoviç də daim yetirmələri Q.Qarayev və C.Hacıyevin yaradıcılığı ilə maraqlanırdı, onlara sanki himayədarlıq edirdi.

Cövdət Hacıyev simfonik təfəkkürlü bəstəkar idi. Yüksək ideyaları, təzadlı mövzuları iri planda şərh etmək meyli onun yaradıcılıq təxəyyülündə simfonik başlanğıcın üstün mövqe tutmasını şərtləndirmişdi. C.Hacıyev yaratdığı simfoniyalarda, "Sülh uğrunda" simfonik poemasında öz dövrünün ən mühüm problemlərinə toxunaraq onları lirik-dramatik tərzdə əks etdirib. Qara Qarayevlə birgə bəstələdiyi "Vətən" operası, kamera-instrumental və fortepiano əsərləri də C.Hacıyev yaradıcılığında əhəmiyyətli yer tutur. O, hələ tələbəlik illərində ilk böyük əsəri olan bir hissəli "Simfoniya"nı, iki simfonik poemasını, "Azərbaycan süitəsi"ni simli kvartet və sair əsərlərini bəstələyib. 1945-ci ildə Qara Qarayevlə birlikdə yazdığı "Vətən" operasına görə SSRİ Dövlət mükafatına layiq görülüb. Bəstəkar ümumilikdə səkkiz simfoniya müəllifidir. Onun simfonik musiqisini qəhrəmanlıq motivləri, humanizm, insanın mənəvi gözəlliyinin tərənnümü səciyyələndirir. O, bu simfoniyalarda Azərbaycan xalq musiqisinin müxtəlif janrlarının bədii ifadə vasitələrindən, inkişaf prinsiplərindən məhərrətlə istifadə edib. Cövdət Hacıyev, həmçinin simfoniyyetta, oratoriya, ballada, sonata, skerso və kvartet poemalarının, xor üçün bir sıra dəyərli əsərlərin müəllifidir.

Dahi bəstəkar Cövdət Hacıyev 2002-ci il yanvarın 18-də ömrünün 85-ci ilində vəfat edib. Prezident İlham Əliyevin 2017-ci il fevralın 7-də imzaladığı sərəncama əsasən, Cövdət Hacıyevin 100 illik yubileyi ölkəmizdə geniş qeyd olunub.

Yeganə BAYRAMOVA